

ROEL THIJSSEN
SCHADUW
KONING

SPIONAGEROMAN OVER EEN MEEDOGENLOOS COMLOT

Deel 5 in de Graham Marquand-reeks

ROEL THIJSSSEN

SCHADUW
KONING

SPIONAGEROMAN OVER EEN MEEDOGENLOOS COMLOT

*Voor Mieke, die met mij de rand
van de Gouden Driehoek betrad.*

EEN SPOOR VAN GEBROKEN JADE

‘Tijdens de opstand van Lu Han tegen zijn gezag benoemde Chiang Kai-shek generaal Li Mi tot gouverneur van de provincie Yunnan, hoewel hij nooit diens ambitieuze plannen om Yunnan te heroveren heeft ondersteund. Daarvoor moest Li Mi op zoek gaan naar private, geheime financiering.’

– RICHARD MICHAEL GIBSON & WEN H. CHEN,
The Secret Army – Chiang Kai-shek and the Drug Warlords of the Golden Triangle (Wiley, 2011)

ALS EERSTE ZAG LU HANWEI DE SPANDOEKEN MET DE OPSCHRIFTEN WEG MET, DOOD AAN en, toen hij beter keek, op één ervan de karakters voor zijn eigen naam. Hij bleef onwillekeurig staan, was hevig geschrokken, maar voelde onmiddellijk de druk in zijn rug om door te lopen. De menigte tierde en schold. Meisjes zwaaiden met hun exemplaar van *Het Rode Boekje*, alsof daarin het doodvonnis van de aangeklaagden al gedrukt was. Jongens brulden het hardst. Lu Hanwei had meer de indruk zijn eigen openbare terechtstelling te gaan meemaken, dan deel te nemen aan een sessie openbare zelfkritiek.

De militairen leken in de minderheid. Hogere officieren en soldaten keken star voor zich uit, met hun armen op de rug, alsof ze de invasie van de Rode Gardisten zo konden negeren. Nergens waren wapens te bekennen, maar het geroep van de indringers leek dodelijker dan een salvo uit een machinegeweer. Lu Hanwei probeerde in de pas te blijven lopen met de andere aangeklaagden. Hij trachtte een vorm van mimicry toe te passen door op te gaan in de groep. Pas te midden van de binnenplaats kwam die tot stilstand. De groep had geen andere keuze dan zich om te draaien en de joelende menigte onder ogen te komen.

Een jonge man met een pluizige sik nam het woord. Het duurde even voordat de overige Rode Gardisten stopten met roepen. Bezwerend stak hij zijn handen op. Daarna wees hij beschuldigend naar de groep militairen.

‘Kameraden, de tijd dat het Volksbevrijdingsleger een garantie was voor het slagen van de revolutie ligt achter ons. Ook in dit bastion van het volk is de oude klassenvijand binnengedrongen!’

Hij wachtte even op het effect van zijn woorden, dat niet lang uitbleef. De Gardisten begonnen weer te joelen. De meisjes schudden met hun vuisten in de lucht, alsof hen dat mannelijker maakte.

‘Als deze soldaten in ons leger willen dienen, zullen ze hun fouten moeten toegeven. Voorzitter Mao zegt dat iedereen mag leren van zijn vergissing, maar waarschuwt er ook voor dat we de slang niet aan onze borst mogen koesteren, omdat ze ons dan zal bijten.’

Lu Hanwei huiverde. Het gecombineerd gebruik van de twee citaten hield in dat de aangeklaagden er met een berisping vanaf konden komen, maar evengoed met een verbanning naar een verre provincie. Weer viel hem op hoe passief de militaire leiding erbij stond. Waarom was iedereen zo bang voor die groepen studenten en scholieren die overal maar naar binnen liepen en voor niets of niemand ontzag hadden? En van die aanklachten snapte hij al helemaal niets. De Rode Gardisten waren de kantoren binnengedrongen. Enkelen hadden de vliegdocumenten van de basis in beslag genomen en gedurende het erdoorheen bladeren triomfantelijk met hun vingers op dingen gewezen. Het leek of ze van tevoren wisten waar ze naar zochten, had een van zijn collega’s gezegd.

‘Chen Junhao heeft opzettelijk extra lange vluchten gemaakt met zijn straaljager om zo veel mogelijk kostbare kerosine te

verspillen. Zo heeft het proletariaat minder brandstof om zich te verdedigen als de imperialisten ons aanvallen.'

Als zijn oren konden klapperen, hadden ze het gedaan. Lu Hanwei zag met verbijstering hoe zijn collega naar voren stapte en zichzelf openlijk bekritiseerde. Hij gaf toe dat hij meer gevlogen had dan strikt noodzakelijk was geweest, maar hij ontkende een agent te zijn van een buitenlandse mogendheid.

'Beken! Beken!' scandeerde de troep Rode Gardisten. Ook een aantal landbouwers uit de omgeving, die ze hadden gedwongen met hen mee te komen naar de luchtmachtbasis, deed enthousiast mee.

Twee Gardisten liepen naar voren en dwongen Chen Junhao op de knieën. Vervolgens gaf een van hen hem een harde klap in zijn gezicht. De menigte begon nog harder te roepen dat hij moest bekennen.

De piloot herhaalde zijn uitspraak. Uit zijn rechtermondhoek droop bloed. Toen de Gardist hem nog een klap wilde geven riep een van de officieren iets onverstaanbaars. Het slaan hield op.

Minutenlang ging het vraag- en antwoordspelletje door. Daarna had de ondervrager er blijkbaar genoeg van. Hij kondigde aan dat Chen Junhao zou worden heropgevoed door arbeid op het platteland. Pas toen lieten de twee Gardisten hem los en duwden hem weg alsof hij door het vonnis een besmettelijke ziekte had opgelopen. Onmiddellijk gleden hun blikken over de groep aangeklaagde piloten. Tot zijn schrik zag Lu Hanwei de ogen op hem gevestigd.

'Kameraden, de klassenstrijd verloopt via families. Hier is een verrader van wie onze officieren hadden kunnen weten dat hij er een was!'

De jongeman met het pluizige baardje wees triomfantelijk naar Lu Hanwei. Hij wierp een snelle blik om zich heen en zag de opluchting in de ogen van zijn medebeschuldigen. Het zou

toch niet waar zijn? Dit oude verhaal, dat eerst jarenlang als heldendaad was uitgelegd en nu ineens als een bewijs van ontrouw werd gezien?

Moedeloos liet hij zich meevoeren door de twee Gardisten. Om de menigte niet onder ogen te hoeven komen keek hij naar de muren die de binnenplaats van de kazerne omkaderden. Er zaten scheuren in de bakstenen. Voor het eerst vroeg hij zich af of de soldaten die in de torens de wacht hielden het risico liepen dat de boel kon instorten zodat ze onder het puin bedolven zouden raken. Toch kreeg de radeloosheid geen grip op hem. Hij besloot zich te weren.

‘Kameraden, Lu Hanwei is de zoon van Lu Han, een generaal in het leger van onze nationalistische vijanden.’

‘En de man die Kunming aan de communisten gaf, zonder dat er bloed vloeide’, riep Lu Hanwei.

‘Kop dicht! Jij mag alleen spreken als je iets gevraagd wordt.’

Het was geen moed die hem de kracht gaf zijn mond te openen, maar angst. Hij wist dat de Gardisten hem zouden mishandelen, misschien doodslaan als hij zweeg.

‘Lu Hanweis vader is een reactionair, een verrader van de arbeidersklasse die...’

‘Mijn vader is een held van de revolutie!’ brulde Lu Hanwei. ‘Een generaal in het Volksbevrijdingsleger, onderscheiden door maarschalk Lin Biao zelf, de opvolger van Voorzitter Mao.’

Het uitroepen van de namen van de Geliefde Leiders had het gewenste, verwarrende effect, maar hij wist dat het slechts even zou duren. Daarna zouden de Gardisten met dubbel zoveel ijver op hem inhakken. Hij speelde een veel te hoog spel dat de mensenmassa alleen maar kwader zou maken.

De aanvoerder met het baardje knipperde met zijn ogen. Doordat de aangeklaagde afweek van het scenario, wist hij als aanklager niet hoe hij verder moest gaan. Lu Hanwei putte

moed uit de fantasieloosheid van zijn tegenstanders en riep uit: 'Ik heb niks verkeerd gedaan!'

De woorden waren er al uit voor hij besepte de anderen in de kaart te hebben gespeeld. Een ontkenning maakte deel uit van het ritueel. Elke beschuldigde had tijd nodig om toe te geven dat hij verkeerd had gehandeld. Een van de officieren die alles zwijgend had aangezien redde zijn huid.

'Genoeg! Overhandig Lu Hanwei aan de soldaten van het Volksbevrijdingsleger! Wij berechten hem zelf!'

Was het de autoriteit in de stem en de houding van de officier of de weerzin van de Gardistenleider zijn vingers te branden aan dit lastige geval? De aarzeling was van korte duur. De jongeman met het baardje rechtte zijn rug, draaide zich in de richting van de officier en gaf uitdagend antwoord: 'Durft iemand onze revolutionaire autoriteit te betwisten?'

Lu Hanwei waagde het op te kijken. Onmiddellijk kreeg hij een klap in zijn nek, zodat hij zijn hoofd weer boog. De officier reageerde niet meer. De leider van de bende ging verder met zijn beschuldigingen.

'Lu Hanwei, je vader heeft het kapitalistische gif misschien al uitgezweet, alleen jij niet. Je hebt geen respect voor de harde arbeid van de Chinese boeren en arbeiders. Jouw plaats is niet achter een stuurknuppel, maar achter een ploeg.'

In een flits zag Lu Hanwei zichzelf op een kaal veld in het noorden van China. De wind blies de losse aarde in de lucht. De koude bevroor zijn oren en vingers en kleurde ze rood. Mannen en vrouwen in gerafelde Mao-pakjes waren zwijgend en geknield aan het werk. Zou dit zijn leven worden? Hitte in de zomer, koude in de winter gedurende een eindeloze afwisseling, en elk jaar meer rimpels in zijn vel om het voortgaan van de tijd aan te geven?

Vier handen grepen zijn armen en trokken ze naar achteren. Pijnscheuten doorkliefden zijn schouders. Hij werd

gedwongen om te knielen in een houding die ‘straaljagertje’ werd genoemd.

‘Beken, ellendige kapitalist! Beken, zodat je een passende straf kan ondergaan!’

Lu Hanwei voelde tranen opkomen, van pijn, van woede ook. Tegelijk met het vocht leek zijn toekomst uit zijn ooghoeken te druppen. Het baardje grijsde. Hij genoot van zijn macht en van het vernederende schouwspel.

‘Genoeg!’ klonk het opnieuw. Er verscheen een gehandschoende hand op de arm van het baardje. De druk op Lu Hanweis armen nam af omdat zijn bewakers hun greep losten. De officieren waren naar voren gestapt. Ze toonden zich niet bang voor de Gardisten. De menigte stopte met joelen en wachtte de uitkomst van de staarsessie af. Blijkbaar voelde hun leider zich minder machtig in de plotselinge stilte. Hij knikte en de beide Gardisten lieten Lu Wanhei los en duwden hem in de richting van de militairen. Opgelucht strompelde hij met hen mee. Onderweg gooide iemand een steen en deze raakte hem vol op de zijkant van zijn gezicht. Het was het sein voor de uitzinnige menigte om opnieuw te beginnen met joelen. Hij draaide zich niet om. Het bloed dat langs zijn wang droop leek hem een lage prijs voor zijn ontsnapping aan een veel erger lot.

De officier die hem had opgeëist wenkte hem. Ze liepen een gebouw in. De deur werd achter hem dichtgeslagen. Het geschreeuw werd buitengesloten, al twijfelde Lu Hanwei er niet aan dat de volgende piloot alweer beschimpt zou worden.

Ze keken vanachter een raam op de eerste verdieping naar wat zich op de binnenplaats afspeelde. Het glas leek een denkbeeldige bescherming te bieden tegen de dreiging die van de Rode Gardisten uitging. Toen hij zag hoe een van zijn collega’s

geslagen werd en geen van de militairen ingreep, begreep Lu Hanwei pas aan welk gevaar hij ontsnapt was.

‘Waarom grijpt er nu niemand in? Waarom kunnen ze hém wel ongestraft aanklagen?’

De officier hield zijn armen op zijn rug. Zijn pet stond onbeweeglijk op zijn hoofd; het uniform paste kreukloos om zijn kleine gestalte. Als zijn lippen niet hadden bewogen, had hij voor een wassen beeld kunnen doorgaan.

‘De Gardisten staan onder bescherming van Voorzitter Mao zelf. Niemand blijft gespaard voor hun kritiek. We kunnen slechts hopen dat ze niet te veel op ons zullen aanmerken.’

Lu Hanwei voelde het geronnen bloed op zijn gezicht klevan. De stenenwerper had ook een tand kunnen breken. ‘Dank u dat u mij heeft gered.’

Hij mompelde het meer dan hij het zei. De officier reageerde niet. Lu Hanwei rukte zich met moeite los van het tafereel beneden hem en keek rond in het kantoor. Aan een wand hing een landkaart van China. De diverse luchtmachtbases stonden met spelden aangegeven. Aan een andere muur hingen grote portretten van Voorzitter Mao en maarschalk Lin Biao. Het houten bureau was overdekt met papieren, alsof de man die er aan werkte het halsoverkop had verlaten.

‘Je hebt een voorbeeldige staat van dienst, maar je afkomst is een groter risico dan ooit.’

De officier sprak in afgemeten woorden. Lu Hanwei was eraan gewend geraakt. Iedereen zorgde ervoor dat zijn uitspraken niet verkeerd konden worden uitgelegd als ze in een sessie van zelfkritiek werden geciteerd. Lu Hanwei was niet in de stemming op zijn eigen woorden te letten.

‘Ik heb niets verkeerd gedaan’, herhaalde hij. Hij hoorde zelf hoe hij klonk als een jammerend kind.

‘Toch kun je hier niet blijven. Er is beslist dat je overgeplaatst wordt naar een andere basis.’

Lu Hanwei staarde naar de officier, die nog steeds roerloos het tafereel op de binnenplaats gadesloeg. Als hij hem niet had horen praten, zou hij gezworen hebben dat de zinnen uit een verborgen luidspreker kwamen. Hij liet het nieuws op zich inwerken. Een andere luchtmachtbasis, ver weg of dicht bij Peking? Hij vroeg het.

‘Je gaat naar Kunming.’

‘Kunming?! Dat is helemaal in...’

Hij maakte zijn zin niet af. Een vreselijk vermoeden borrelde plotseling in hem op. Het was niet alleen wegens de dreiging van de Gardisten dat hij werd overgeplaatst. Het was de vrouw van de Beoogd Opvolger die hem weg wilde hebben. Dat binnendringen van die wilde horde was misschien zelfs wel een mooie aanleiding.

‘Heeft kameraad Ye Qun besloten dat ik zo ver mogelijk weg moet van de hoofdstad?’

Het stak de officier zichtbaar dat Lu Hanwei de naam van de echtgenote van de maarschalk uitsprak alsof ze een gewone sterveling zou zijn. Hij draaide zich naar hem toe en gaf hem een boze blik. De boosheid verdween even snel als ze was opgelaaid. Iemand die zo achteloos over Ye Qun kon spreken moest haar ook wel goed kennen. Sinds Lu Hanwei het vriendje van was van Lin DouDou, de dochter van de maarschalk, wisten zijn superieuren niet meer hoe ze hem moesten benaderen. Officieel was het piloten verboden romantische verbindingen aan te gaan, behalve als het de dochter van de opperbevelhebber betrof, en die laatste tolereerde het blijkbaar. Lu Hanwei had de afgelopen maanden handig misbruik gemaakt van die comfortabele positie, alleen leek daar nu een einde aan te komen. Hij had de bui al voelen aankomen. Enkele dagen terug had Lin DouDou hem in tranen gezegd dat haar moeder hun relatie definitief afkeurde. Hij was niet de geschikte partij voor haar. Lin had zich met hand

en tand verzet, maar ze wist dat haar moeder alles zou doen om hen uit elkaar te halen.

Dit werd het dus: verbanning naar Kunming.

Beneden op de binnenplaats was de volgende piloot aan de beurt. De menigte werd steeds bloeddorstiger, het geschreeuw steeds luider. De piloot werd gedwongen zijn armen achteruit te strekken, om weer de pose van 'straaljagertje' aan te nemen.

'Ze hebben hun plengoffer nog niet gehad.'

Het waren de eerste woorden die de officier sprak zonder omzichtigheid. De volgende waren vol omfloerste dreiging: 'En als je hier blijft, word jij vroeg of laat dat offer.'

'Bedoelt u dat de Gardisten opzettelijk tegen mij worden opgehitst?'

Hij kreeg geen antwoord. De ander had zijn pose van was-sen beeld weer aangenomen. Lu Hanwei zuchtte en probeerde de stress uit zijn lichaam te laten vloeien. De houten vloer onder zijn laarzen kraakte van de spanning.

'Wanneer vertrek ik?' vroeg hij ten slotte.

'Vanavond,' volgde het prompte antwoord, alsof de officier alleen maar naar dit moment had toegeleefd. 'Je reist per trein. De kolonel van de basis van Kunming is al op de hoogte van je komst.'

Op de binnenplaats boog een volgende beschuldigde deemoedig het hoofd voor zijn aanklagers.